

Itä-Suomen hallinto-oikeus

PL 1744, 70101 Kuopio

ita-suomi.hao@oikeus.fi

VALITUS

Sisällysluettelo

Sisällys

1. Päätös, johon muutosta haetaan	2
2. Valitusaika	2
3. Muutoksenhakijat	2
4. Selvitys valitusoikeudesta	3
5. Miltä kohdin muutosta haetaan ja mitä muutoksia vaaditaan	3
6. Lyhenneluettelo	3
7. Perustelut	4
7.1. Riittämättömät luontoselvitykset	4
7.1.1. Puutteet kasvillisuuden, kääpien, jäkälien ja sienien selvityksessä	8
7.1.2. EU-direktiivin suojelemien lepakoiden puutteellinen kartoitus	9
7.1.3. Kaavatyön liito-oravaselvityksen ja vaikutusarvioinnin puutteet	11
7.1.4. Luonnonsuojelulain suojeleman linnuston puutteellinen kartoitus	13
7.1.5. Matelijoiden ja sammakkoeläimien puutteellinen selvitys	14
7.2. Asemakaavan haitalliset vaikutukset luontoarvoihin	14
7.2.1. Uhanalaisten luontotyyppien jääminen rakentamisen alle ja reunavaikutus	14
7.2.2. Noron luonnontilan vaarantuminen	16
7.3. Vaikutukset maisema- ja virkitysarvoihin	17
7.4. Haitallisen ennakotapauksen riski	19
Liitteet	19

Asemakaava- ja asemakaavan muutosehdotus, Pieni Neulamäki II

Kaupunginvaltuusto 14.04.2025 § 23

796/10.02.03/2022.

1. Päätös, johon muutosta haetaan

Kuopion kaupunginvaltuuston päätös

Asemakaava- ja asemakaavan muutosehdotus, Pieni Neulamäki II

Kaupunginvaltuusto 14.04.2025 § 23

796/10.02.03/2022.

2. Valitusaika

Päätös on laitettu yleisesti nähtäville 17.4.2025, joten päätös on tullut kuntalaisten tietoon 7 päivää myöhemmin eli 24.4.2025. Siitä 30 päivää myöhemmin on lauantai (24.5.), joten valitusaika umpeutuu **maanantaina 26.5.2025**.

3. Muutoksenhakijat

(Yksityishenkilöiden tiedot poistettu)

Kuopion Luonnon Ystävien Yhdistys r.y.

Asemakaava- ja asemakaavan muutosehdotus, Pieni Neulamäki II

Kaupunginvaltuusto 14.04.2025 § 23

796/10.02.03/2022.

4. Selvitys valitusoikeudesta

Kuopion Luonnon Ystävien Yhdistys r.y:n säännöistä:

1 §

Yhdistyksen nimi on Kuopion Luonnon Ystävien Yhdistys r.y. ja kotipaikka Kuopion kaupunki.

2 §

Yhdistyksen tehtävänä on herättää ja ylläpitää harrastusta luonnon tuntemiseen ja tutkimiseen sekä edistää luonnon- ja ympäristönsuojelua. Tarkoituksensa saavuttamiseksi yhdistys mm. tekee aloitteita ja esityksiä, antaa muistutuksia ja lausuntoja sekä vaikuttaa suunnitelmiin, hankkeisiin ja päätöksiin.

5. Miltä kohdin muutosta haetaan ja mitä muutoksia vaaditaan

Kunnan jäsenenä pyydämme, että Itä-Suomen hallinto-oikeus (ISHaO) kumoo lainvastaisena päätöksen Asemakaava- ja asemakaavan muutosehdotus, Pieni Neulamäki II koko kaava-alueen osalta (jatkossa PN II).

Haemme muutosta Kuopion kaupunginvaltuuston hyväksymään PN II asemakaavaan, koska päätöksen valmistelu ei ole noudattanut Alueidenkäyttölain (AKL), Luonnonsuojelulain (LSL) ja Hallintolain (HL) mukaisia riittäviä selvitysvelvoitteita eikä vaikutusten arviointia. Merkittäviä luontovaikutuksia on jätetty selvittämättä tai selvitetty puutteellisesti, mikä johtaa kohtuuttomaan luonnon monimuotoisuuden heikentymisen ja ympäristövaikutusten riskiin sekä haitallisen ennakkotapauksen riskiin. Valituksessamme osoitamme yksityiskohtaisesti, kuinka päätös rikkoo lainsäädäntöä ja pyydämme Itä-Suomen hallinto-oikeutta kumoamaan päätöksen.

Samalla veloitettakoon Kuopion kaupunki korvaamaan muutoksenhakijoille valituskirjelmöinnistä aiheutuneet kulut. Täsmennämme vaatimuksemme euromäärän erillisessä liitteessä tuonnempana.

6. Lyhenneluettelo

PN II = Pieni Neulamäki II asemakaava-alue

Asemakaava- ja asemakaavan muutosehdotus, Pieni Neulamäki II

Kaupunginvaltuusto 14.04.2025 § 23

796/10.02.03/2022.

AKL = Alueidenkäyttölaki, entinen Maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL)

LSL = Luonnonsuojelulaki

LLP = Lisääntymis- tai levähdyspaikka

EN = Erittäin uhanalainen

VU = Vaarantunut

NT = Silmälläpidettävä

7. Perustelut

Päätös on syntynyt monin tavoin lainvastaisesti, kuten jäljempänä tarkemmin osoitamme.

Tärkeimmät perustelut (tiivistelmä):

1. Riittämättömät luontoselvitykset:

PN II -asemakaavan laatimisessa on laiminlyöty HL 31 §:n selvittämisvelvollisuus ja AKL 9 §:n mukainen merkittävien ympäristövaikutusten riittävä selvittäminen koko vaikutusalueelta sekä tämän myötä AKL 54 §:n mukainen luonnonarvojen vaaliminen ja erityisten luonnonarvojen heikentämiskielto.

Kaavatyön luontoselvitykset ovat puutteellisia ja/tai vanhentuneita, eivätkä anna todenmukaista kuvaa Pienen Neulamäen alueen nykytilanteesta. Puutteita kaavatyön luontoselvityksissä on mm. lepakoiden, liito-oravien, linnuston, matelijoiden ja sammakkoeläinten, sekä kasvillisuuden, jäkälien, sienten ja kääpien osalta.

2. Asemakaavan haitalliset vaikutukset luontoarvoihin:

Kaavan toteuttaminen hävittää uhanalaisten luontotyyppien alueita ja aiheuttaa haitallisia reunavaikutuksia suojelu- ja merkittävien luontoarvojen vuoksi rakentamiselta säästettävälle alueelle, uhaten heikentää näiden luontoarvoja. Kaava on siten ristiriidassa AKL:n, LSL:n sekä hyvän kaavoituskäytännön kanssa.

3. Hävitettävät maisema- ja virkistysarvot:

PN II -kaava hävittää luonnonympäristön erityisiä maisema- ja virkistysarvoja AKL 54 §:n vastaisesti. Kaavatyössä on vähätelty maisemavaikutuksia, eikä vaikutuksia lähialueen luonto- ja virkistysarvoihin ole riittävästi selvitetty tai arvioitu.

Käymme jäljempänä läpi tarkemmin kaavatyön puutteita.

7.1. Riittämättömät luontoselvitykset

Alueidenkäyttölain (AKL) 9 § velvoittaa selvittämään kaavan merkittävät vaikutukset ympäristöön ja 54 § säättää, että luonnonympäristöä tulee vaalia eikä siihen liittyviä erityisiä arvoja saa hävittää.

Asemakaava- ja asemakaavan muutosehdotus, Pieni Neulamäki II

Kaupunginvaltuusto 14.04.2025 § 23

796/10.02.03/2022.

Hallintolain (HL) 31 §:n selvittämismääräys edellyttää viranomaiselta riittävän tiedon hankkimista päätöksenteon pohjaksi. Myös Maankäyttö- ja rakennusasetus 1 § edellyttää, että kaavaa laatiessa selvitysten on annettava riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset mm. kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen, luonnonvaroihin ja maisemaan.

Uuden luonnonsuojelulain (LSL) 7 §:n mukainen varovaisuusperiaate korostaa, että luonnon monimuotoisuuden merkittävän vähenemisen tai häviämisen uhkaan on kiinnitettävä huomiota, vaikka siitä ei olisi varmistettua tieteellistä tietoa. LSL 76 § edellyttää uhanalaisten lajien huomiointia kaavoitusta koskevassa päätöksenteossa. Lisäksi LSL 78 § asettaa tiukat vaatimukset EU:n luontodirektiivin liitteen IV (a) mukaisten lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen selvittämiseksi ja suojelulle. Esitämme, että mainitut velvollisuudet on PN II -asemakaavatyössä usean luontovaikutuksen osalta laiminlyöty.

Hallinto-oikeuden tulee arvioida, onko Kuopion kaupunki – ennen PN II -kaavaratkaisun hyväksymistä – kerännyt ja analysoinut ajantasaiset ja riittävät luontotiedot niin, että vaikutusarvioinnit perustuvat alueen luonnon nykytilaan ja ovat linjassa päivitetyn lainsäädännön hengen ja vaatimusten kanssa.

Uuden luonnonsuojelulain (9/2023) kokonaisuudistus kesäkuussa 2023 vahvisti merkittävästi luontotyyppien suojelua ja korosti uhanalaisten eliölajien huomioonottamista kaavoituksessa ja lupaharkinnassa. Ehdotettu asemakaava, tuhoamalla ja uhkaamalla tunnistettuja uhanalaisia elinympäristöjä ja lajeja, on perusteellisesti vastoin tämän päivitetyn lainsäädännön tarkoitusta ja nimenomaista tavoitetta. Kyseessä ei ole pelkästään yksittäisen pykälän tekninen rikkomus, vaan järjestelmällinen epäonnistuminen kunnallisessa suunnittelussa, joka ei ole linjassa nykyisen kansallisen ympäristöpolitiikan kanssa, jonka tarkoituksena on lisätä luonnon monimuotoisuuden suojelua.

PN II -asemakaavaselostuksessa todetaan, että "Pienen Neulamäen alueelta on osoitettavissa poikkeuksellisen paljon luonnonympäristöltään erityisen arvokkaita alueita" ja että alueen metsät "tarjoavat elinympäristön monille vanhojen metsien lintulajeille, liito-oravalle ja lepakoille" (liite C, s. 6-7). Tämä taustatieto alueen luonnon arvokkuudesta antaa lisää painoarvoa sille, että PN II -asemakaavan alueelle olisi kaavatyössä tullut suorittaa perusteelliset ja ajantasaiset luontoselvitykset.

Yksityisten tahojen jättämissä lukuisissa mielipiteissä ja muistutuksissa PN II -asemakaavatyön eri vaiheissa kaupunkia on vaadittu tekemään alueella lisäluontoselvityksiä, jotka suurimmaksi osaksi

Asemakaava- ja asemakaavan muutosehdotus, Pieni Neulamäki II

Kaupunginvaltuusto 14.04.2025 § 23

796/10.02.03/2022.

on kaavatyössä kuitenkin päätetty jättää toteuttamatta. Kuopion kaupungin vastineessa kaavan luonnosvaiheen lausuntoihin ja mielipiteisiin todetaan, että: "Lepakoita, lintuja, sudenkorentoja eikä sammakoita ole selvitetty tätä kaavatyötä varten" (liite D, s. 26) ja "Pienen Neulamäen osayleiskaavaa varten tehdyt luontoselvitykset tehtiin pääasiassa vuonna 2008. Tuolloin kartoitettiin putkilokasvit, käävät, hyönteiset, linnut, liito-oravat koko Pienen Neulamäen alueelta sekä selvitettiin Pienen Neulamäen viherverkoston merkitystä lepakkojen elinympäristönä. Liito-oravia on selvitetty Pienessä Neulamäessä useina vuosina" (liite D, s. 19, 5. kappale).

17 vuotta vanhoja luontoselvityksiä ei voida pitää ajantasaisina, koska luonnonympäristö ja lajisto ovat tuona aikana ehtineet muuttua merkittävästi mm. metsien sukkessiokehityksen, lajien sukupolvenvaihdosten, ihmistoiminnan aiheuttaman muutosten sekä ilmastomuutoksen vaikutuksesta. Kaupungin lausunnon mukaan Pienen Neulamäen metsät ovat kokonaisuudessaan kehittymässä luonnontilaisempaan suuntaan (Liite E, s. 2).

Luonnonsuojelulain 7 § velvoittaa viranomaisia noudattamaan varovaisuusperiaatetta. Tämä tarkoittaa, että luonnon monimuotoisuuden merkittävän vähenemisen tai häviämisen uhkaan on kiinnitettävä huomiota, vaikka siitä ei olisi olemassa varmistettua tieteellistä tietoa. Kun kaavasunnitelma ei esitä riittäviä selvityksiä, kunnan on silti lain mukaan otettava huomioon uhkaava riski. Pelkkä selvitysten puute ei vapauta vastuusta, vaan pikemminkin korostaa varovaisuusperiaatteen soveltamisen tarvetta. Kunnan vastuulla on kerätä luontotietoja ja toteuttaa luonnonsuojelua. Lisäksi kuntien tulee varmistaa, että niillä on käytettävissään riittävät voimavarat ja asiantuntemus alueiden käytön suunnitteluun. Jäljempänä osoitettu dokumentoitu riittävien selvitysten puute ja ELY-keskuksen suositusten sivuuttaminen kaavatyössä viittaavat siihen, että kunta ei ole täyttänyt perusvastuutaan riittävien resurssien ja asiantuntemuksen varmistamisessa suunnittelutehtävissään, mikä heikentää koko prosessin uskottavuutta ja laillisuutta.

Osayleiskaavaa varten tehdyistä luontoselvityksistä on ollut julkisuuslain nojalla erikseen pyytäen saatavissa vuosien 2008, 2010 ja 2011 liito-oraselvitysten raportit (Liitteet H, I ja J), vuoden 2008 kääpäinventoinnin raportti (Liite K, kartat puuttuivat), Pieni Neulamäki Luontoselvitys 2008 -niminen osittainen kasvillisuuskartoitus (Liite L, kartat puuttuivat osin), vuonna 2008 kirjoitettu asiantuntija-arvio Pienen Neulamäen osayleiskaavan suunnitellun viheryhteysverkoston merkityksestä lepakoille (Liite M) sekä Pienen Neulamäen norokartoitus vuodelta 2012.

Asemakaavaselostuksessa (Liite C, s. 6) mainittuja linnustoa ja hyönteisiä koskevia kartoituksia ei yleiskaavan aineistosta löydetty (Kuopion yleiskaavoituksesta 12.5.2025 saatu sähköposti). Kuopion kaupungin toimesta vuonna 2008 tehdyt linnuston ja hyönteisten osittaiset selvitykset sekä lintujen muutonaikainen seuranta vuonna 2012 kuitenkin mainitaan osayleiskaavan luettelossa tehdyistä selvityksistä (Liite N, s. 3, 1.3.5).

Asemakaava- ja asemakaavan muutosehdotus, Pieni Neulamäki II

Kaupunginvaltuusto 14.04.2025 § 23

796/10.02.03/2022.

PN II -kaavan aineistoista ei käy tarkemmin ilmi, missä määrin osayleiskaavaa varten vuosina 2008-2012 tehdyt luontoselvitykset (putkilokasvit, käävät, hyönteiset, linnut, liito-oravat) koskevat asemakaavan aluetta. Aineisto ei myöskään tarjoa tarvittavaa tietoa siitä, onko kartoitukset toteutettu asianmukaisin menetelmin. Kun lisäksi merkittävää osaa PN II -selostuksessa mainituista yleiskaavaa varten tehtyjen luontoselvitysten aineistosta ei ole löydetty (lintu- ja hyönteisselvitykset, kasvillisuus- ja kääpäselvitysten kartat, osa liito-oravatiedoista) vastauksena tehtyyn tietopyyntöön, voidaan hyvällä syyllä todeta, ettei kaavan aineisto ole voinut tarjota valmistelijoille eikä nähtävilläoloaikana päätöksenteon tueksi riittävää tietoa siitä, millaiset vaikutukset alueen luontoarvoihin kaavasuunnitelmalla toteutuessaan todellisuudessa olisi.

Kaupungin asemakaavatyötä varten teettämän kasvillisuusselvityksen taso on hyvin yleisluontoinen eikä mahdollisia uhanalaisia kasvi-, sammal-, jäkälä- ja kääpälajeja ole tässä yhteydessä kartoitettu. Tarkemmista lajistonselvityksistä rakentamisen alle jäävissä arvokkaissa luontotyypeissä, kalliomännikössä ja tuoreessa lehdossa ei ole tietoa. Vuonna 2008 toteutettu kääpäinventointi on jo vanhentunutta tietoa sekä metsien varttumisen, lahoppuuston lisääntymisen ja lajiston sukkession että toisaalta osassa alueista tehtyjen hakkuiden johdosta. Lisäksi PN II kaavatyöstä puuttuu kokonaan lepakkoja ja matelijoita sekä sammakkoeläimiä koskevat kartoitukset.

Luontoarvojen tarkempaa selvittämistä on lisäksi osaltaan estänyt kaupungin ennen kaavaluonnosvaihetta PN II suunnitelluilla tienpohjilla teettämät valmistelevat avohakkuut. Kyseisillä hakkuilla ei ollut myöskään yleiskaavan edellyttämää toimenpidelupaa, joten osallisilla ei ollut niistä ennakkotietoa. Vaikka hakattujen alueiden puusto oli luontokartoituksen (Liite F, s. 6) mukaan nuorta ja lahoppuun määrä vähäistä, olivat nämä metsät kuitenkin luontaisesti syntyneitä vähäisen talouskäytön metsiä, joten näidenkin alueiden lajisto on luultavasti ollut tavanomaista talousmetsää arvokkaampaa.

Mainittu menettely sekä riittävän ja ajantasaisen tiedon puute PN II -asemakaavaprosessissa on näkemyksemme mukaan heikentänyt kuntalaisten mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan Kuntalain 22 § vastaisesti. Lisäksi sen voidaan katsoa olevan ristiriidassa kansainvälisen Århusin sopimuksen (SopS 121–122/2004) velvoitteen kanssa, joka korostaa yleisön oikeutta saada riittävästi ympäristötietoa sekä osallistua päätöksentekoon.

Johtopäätös:

Asemakaava- ja asemakaavan muutosehdotus, Pieni Neulamäki II

Kaupunginvaltuusto 14.04.2025 § 23

796/10.02.03/2022.

Riittämättömien luontoselvitysten vuoksi katsomme Kuopion kaupungin laiminlyöneen PN II -kaavatyössä HL 31 §, AKL 9 § ja LSL asettamia velvollisuuksia sekä vuoden 2023 Luonnonsuojelulain henkeä.

7.1.1. Puutteet kasvillisuuden, kääpien, jäkälien ja sienien selvityksessä

Hallinto-oikeuden on arvioitava, onko Kuopion kaupunki hankkinut riittävän tarkat ja ajantasaiset selvitykset kasvillisuudesta, jäkälistä, sienistä ja kääivistä varmistaakseen AKL 9 § ja 54 § vaatimusten mukaisesti, että kaavan toteutus ei tuhoa tai merkittävästi heikennä alueen arvokkaita luontoarvoja, erityisesti uhanalaisten lajien esiintymiä LSL:n vastaisesti.

Luontotyyppi- ja kasvillisuustietoa on asemakaavatyötä varten kartoitettu kaupungin toimesta kesällä 2022 (Liite F) ja luontotyyppien rajauksia täsmennetty vuonna 2024 (Liite O). Vuonna 2022 tehty kasvillisuuskartoitus oli hyvin yleisluontoinen ja keskittyi lähinnä luontotyyppikuvioiden rajaamiseen. Kaupungin luontokartoituksen yleisluontoisuutta ilmentää se, että kartoituksessa havaittiin kaava-alueella vain kahden uhanalaisen lajin, silmälläpidettävien (NT) raidankeuhkojäkäjän ja ahokissankäpäjän esiintymät (Liite P). Vapaaehtoisten alueella toukokuussa 2024 tekemissä kartoituksissa löydettiin toistakymmentä uhanalaiseksi luokiteltua lajia sekä useita vanhan metsän indikaattorilajeja (liite G ja kartalla liite O, s. 7).

Tarkempia putkilokasvi-, sammal- tai jäkälälajiston selvityksiä ja mahdollisten uhanalaisten lajien kartoitusta ei ole kaupungin toimesta asemakaava-alueelta tehty edes rakentamisen alle osoitetuissa arvokkaissa luontotyypeissä - tuoreen lehdon alueella (Liite O, kuvat 44 ja 42) tai varttuneessa kalliomännikössä (Liite O, kuvat 36, 11 ja 21.2), jossa myös alueen palohistoria (palokannot ks. Liite F, s. 5) olisi peruste lisäselvityksille. Yksi kapea tuoreen lehdon kuvio (Liite F, kuvio 42 s. 26) tuhoutui jo kaavaprosessin aikana tehdyissä valmistelemissä hakkuissa.

Myöskään osayleiskaavan Luontoselvitys (Liite L) ei sisällä tarkempaa kasvillisuustietoa PN II rakentamisalueilta. Siinä on lähdetty liikkeelle Metsähallituksen alue-ekologisen inventoinnin kuviorajauksista ja jo ennalta tehdystä viheryhteysverkostosuunnitelmasta. Näin ollen tarkempi kasvillisuuskartoitus on keskittynyt ennalta arvokkaimmiksi määritellyille luontokohteille.

Johtopäätös:

Riittävien kasvillisuus- ja uhanalaisten lajien selvitysten puutteen vuoksi PN II -kaava on lainvastainen AKL 9 §:n ja 54 §:n sekä LSL nojalla.

Asemakaava- ja asemakaavan muutosehdotus, Pieni Neulamäki II

Kaupunginvaltuusto 14.04.2025 § 23

796/10.02.03/2022.

7.1.2. EU-direktiivin suojelemien lepakoiden puutteellinen kartoitus

Hallinto-oikeuden tulee arvioida, onko Kuopion kaupunki hankkinut ajantasaiset ja kattavat selvitykset lepakoiden esiintymisestä ja niiden elinympäristöistä PN II -kaava-alueella ja sen lähiympäristössä, ja onko rakentamisen vaikutukset lepakoihin arvioitu luotettavasti lainsäädännön vaatimusten mukaisesti viitaten LSL 78 § suojeluvaatimukset EU:n luontodirektiivin liitteen IV (a) mukaisille lajeille, HL 31 §:n selvittämismääräyksen mukaisesti sekä AKL 9 § vaikutusten arviointivelvollisuus.

Näkemyksemme mukaa PN II -kaavatyön luontoselvitykset ovat EU:n luontodirektiivin tiukasti suojelemien lepakoiden osalta riittämättömiä. Asemakaavatyössä ei ole selvitetty lepakoiden esiintymistä alueella tai niiden elinpaikkoja. Osayleiskaavaa varten kirjoitettu asiantuntija-arvio suunnitellun viherverkoston merkityksestä lepakkojen elinympäristönä (Liite M) on vuodelta 2008, eikä siten perustu nykytilaan ja viimeisimpään tietoon. Lepakkokartoitusohjeen (Suomen lepakotieteellinen yhdistys ry, 2023) mukaan asemakaavatason selvityksessä tulee keskittyä lepakoiden päiväpiilojen (mahdollisten lisääntymis- ja levähdyspaikkojen) paikantamiseen ja säilyttämiseen, näiden ekologisen toimivuuden turvaavien siirtymisreittien osoittamiseen sekä lepakoiden ravinnonsaannin kannalta tärkeiden alueiden tunnistamiseen. 17 vuotta vanha arvio tai muutkaan kaava-aineistossa mainitut luontoselvitykset eivät mahdollista luotettavaa arviota kaavan vaikutuksista lepakoihin, joiden elinpiiri tai sen merkittäviä osia (päiväpiilot, ruokailualueet, talvehtimispaikat tai lisääntymisyhdyskunnat) sijaitsee asemakaava-alueella tai sen lähiympäristössä.

Pienen Neulamäen alueella tiedetään elävän lepakkoja ja asemakaavaselostuksessa (Liite C, s. 7) todetaan, että Pienen Neulamäen metsät tarjoavat elinympäristön mm. lepakaille. Tuoreimmat tekemämme lepakkohavainnot ovat 10.5.2025 asemakaava-alueen länsilaidan ls-alueen rinteestä tavatut pohjanlepakko ja tarkemmin määrittämätön siippa, sekä asemakaava-alueen vieressä pohjoispuolella kulkevalla hiekkatiellä havaittu pohjanlepakko. Havainnot tehtiin detektorilla ja silmin. Nämä tuoreet havainnot sekä se seikka, että asemakaava-alueella on lepakoiden talvehtimispaikoiksi mahdollisesti soveltuvia jyrkänteiden kallionkoloja ja louhikoita (SL-alue, kuvio 11 ja siitä luoteeseen) sekä asiantuntijan arvio Pienen Neulamäen tärkeimmistä lepakkoalueista, vahvistavat selvitystarpeen.

Yleiskaavan lepakkoarvion kirjoittaneen asiantuntijan mukaan koko Pienen Neulamäen alueen rinteillä on melko vähän kalliojyrkänteitä tai louhikoita, jotka voisivat soveltua talvehtimispaikoiksi (Liite M, s. 3), mutta juuri asemakaava-alueen länsiosassa tällaisia on. Asemakaava-alueen metsistä lepakoiden ruokailualueina saattavat olla tärkeitä koillis-itäosan noro-lehtokorpijuotin lisäksi länsiosan varttuneen metsän rinnealueet sekä harvapuustoisemmat lakialueiden metsät.

Asiantuntija-arviossa lepakkojen tärkeimmiksi ruokailualueiksi oletettiin kosteat lehtometsät ja rantametsät, alarinteillä sijaitsevat, vesistöjen läheiset varttuneet kuusivaltaiset metsät. Arvion mukaan "sopivilla lännenpuoleisilla tuulilla Väärälahdelta ja Pilpanlahdelta kertyvien hyönteisten takia koko länsi- ja luoteisrinne voi olla ajoittain tärkeää saalistusaluetta." ja "Pohjanlepakoita saattaa saalistella myös lakialueiden harvapuustoisemmilla mänty- ja kuusivaltaisilla alueilla." (emt. s. 5.) Nämä arviot koskevat asemakaava-aluetta ja arviossa mainitut lakialueet on kaava-alueella osoitettu teollisuustonteiksi tasattaviksi rakentamisalueiksi ja lisäksi merkittävä osa alueen lounaiskulman louhikoista olisi jäämässä rakentamisen alle.

Asemakaava- ja asemakaavan muutosehdotus, Pieni Neulamäki II

Kaupunginvaltuusto 14.04.2025 § 23

796/10.02.03/2022.

Myös vapaaehtoisten toimesta tehdyllä maastokäynnillä PN II -asemakaava-alueella toukokuussa 2024 havainnoitiin kuvion 11 kivikon rooli mahdollisena lepakoiden talvehtimisalueena, joka vaatisi lisäselvitystä (liite G, s.1-3). Kohdekuvaus ja raportti maastokäynnistä, sisältäen nimenomaisen huomion lisäselvityksen tarpeesta toimitettiin kaavoittajille, mutta se ei tietojemme mukaan ole johtanut lisäselvityksiin kaavatyössä.

Kivikoiden merkittävydestä lepakoiden talvehtimispaikkoina Suomessa on lähivuosina saatu uutta tutkimustietoa, joka korostaa, että tietynlaiset kivikko- tai kalliomuodostelmat saattavat olla lepakoille merkittävämpiä kuin aikaisemmin on tunnustettu, mikä alleviivaa näiden kohteiden huomioimisen tärkeyttä suojelutoimenpiteiden suunnittelussa. (ks. esim: Blomberg, A.S., Vasko, V., Meierhofer, M.B. et al. Winter activity of boreal bats. Mamm Biol 101, 609–618 (2021). <https://doi.org/10.1007/s42991-021-00111-8>). Lajikohtaisen tutkimustiedon lisääntyminen ja päivittyminen korostaa entisestään sitä, että kaavoitustyön luontovaikutusten arvioimisen tulisi perustua nimenomaan ajantasaisille ja lajikohtaisten erityisvaatimusten mukaisesti toteutetuille luontoselvityksille. Nähdäksemme tosiasiallisten luontovaikutusten arvioiminen lepakoiden osalta kaavatyössä ei ole voinut olla mahdollista, jos se ei ole perustunut nykytutkimuksen mukaiselle ymmärrykselle erityyppisten alueiden potentiaalisesta merkityksestä lepakoille.

Vanhan asiantuntija-arvion mukaan myös alueella olevat varastorakennukset voivat toimia lepakoiden piilopaikkoina (rakennuksia hyödyntävät useimmin pohjanlepakko ja isoviiksisiippa). Samoin kolohaavat voivat toimia ainakin vesisiipan ja korvayökön päiväpiiloina, isoviiksisiippojen tiedetään toisinaan lepäilevän pystyynkuolleiden kuusien ja mäntyjen kaarnan alla. (Liite M, s. 4).

Lepakkoarvion tehnyt asiantuntija suositti yleiskaavaan viheryhteyskäytävän leventämistä Pienen Neulamäen länsirinteellä lepakoiden kulkumahdollisuuksien parantamiseksi sekä valaistuksen suunnittelua lepakoihin kohdistuvien valohaittojen vähentämiseksi. (emt. s. 6-7) Lepakoihin kohdistuvia vaikutuksia ei ole käsitelty asemakaavaselostuksessa lainkaan, vaikka rakentaminen tulisi elinympäristön suoran hävittämisen lisäksi aiheuttamaan lepakoiden elinmahdollisuuksia heikentäviä pienilmaston ja valo-olosuhteiden muutoksia sekä kaava-alueella että lähiympäristössä.

Lepakoiden riittävästä selvityksestä asemakaavoitusta varten löytyy aiempaa oikeuskäytäntöä, joka tukee edellä mainittuja näkemyksiämme siitä, että PN II -kaavatyössä selvitysvelvoite on laiminlyöty. Esimerkiksi H5923/2021 asemakaava todettiin lainvastaiseksi vanhentuneen lepakkoselvityksen osalta, samoin KHO:2020:111 asemakaava, jossa laadittujen selvitysten perusteella jäi huomattava epävarmuus siitä, sijaitsiko asemakaava-alueella lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja.

Johtopäätös:

Riittämättömien selvitysten vuoksi ei voida poissulkea sitä, että kaava-alueella sijaitsee lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Lepakot ja niiden elinympäristöt olisi pitänyt lepakkokartoitusoppaan (2023) mukaisesti kartoittaa maastossa mahdollisten lisääntymis- ja levähdyspaikkojen sekä tärkeiden ruokailualueiden ja siirtymäreittien osalta.

Lepakkoselvitysten puuttumisen vuoksi PN II -kaava rikkoo LSL 78 §:n EU:n luontodirektiivin liitteen IV (a) mukaisia suojeluvuoteita sekä HL 31 §:n ja AKL 9 §:n mukaisia velvollisuuksia ja on näin ollen lainvastainen.

Asemakaava- ja asemakaavan muutosehdotus, Pieni Neulamäki II

Kaupunginvaltuusto 14.04.2025 § 23

796/10.02.03/2022.

7.1.3. Kaavatyön liito-oravaselvityksen ja vaikutusarvioinnin puutteet

Hallinto-oikeuden tulee arvioida, onko Kuopion kaupunki kerännyt ja analysoinut riittävät ja ajantasaiset liito-oravaselvitykset selvittääkseen lajin elinympäristöt ja varmistaakseen, ettei kaava-alueen rakentaminen heikennä tai hävitä LSL 78 §:n vastaisesti liito-oravan elinympäristöjä, LLP-alueita tai lajin liikkumisen kannalta tärkeitä siirtymäreittejä. Elinympäristön selvitys on tehtävä riittävän tarkasti ja laajasti erityisesti populaation yhteyksien osalta. Tässä viittaamme AKL 9 §:n, sekä HL 31 §:n mukaiseen selvittämismääräyksiin ja AKL 54 § vaatimuksiin.

PN II -kaava-alueen luontoselvitysten puutteellisuus koskee myös liito-oravien selvittämistä, vaikka Pienen Neulamäen alueella (huomattavasti suunnittelualuetta laajempi metsäalue) on tehty vuosien aikana useita lajin selvityksiä ja todettu alueella sijaitsevan useita liito-oravan reviirejä. Tarkempi tutustuminen osayleiskaavan laatimiseen ja aiempiin asemakaavatoihin liittyviin liito-oravaselvityksiin on kuitenkin osoittanut, että selvitysten tarkkuus PN II alueella on ollut heikko eikä tämän alueen liito-oravalle potentiaalisia elinympäristöjä ole koko Pienen Neulamäen aluetta koskevissa tarkasteluissa (vuosilta 2008 ja 2011, liitteet H ja J) tunnistettu. Vuoden 2010 liito-oravaselvitys (Liite I) kohdentui osin PN II alueelle ja tässä selvityksessä havaittiin kaksi aiemmin havaitsematonta reviiriä, joista toinen sijaitsi PN II alueen koillisosassa. Seuravana vuonna (2011, liite J) toteutetun liito-oravakartoituksen tekijä vaikutti tietämättömältä vuoden 2010 selvityksestä, eikä em. reviirin elinvoimaisuutta tarkistettu. Luontoarvolitteen “vanhemmat liito-oravahavainnot” (Liite O, s. 5) läntisessä SL-osassa perustuu ilmeisesti kääpäselvityksen myötä syntyneisiin havaintoihin (Liite K, s. 3).

Käsillä olevat liito-oravaselvitykset ja kaavaselvityksen luontovaikutuksia koskeva osio eivät sisällä minkäänlaista arviota Pienessä Neulamäessä keskeisesti sijaitsevan kaava-alueen liito-oravareviirien merkityksestä liito-oravapopulaation elinvoimaisuuden ja siirtymäreittien kannalta. Lisäksi vaikuttaa siltä, ettei PN II alueen luoteisosaa ja sen pohjoispuolista aluetta (kuviot 41 ja 51) ole missään vaiheessa kartoitettu liito-oravan esiintymisen osalta, vaikka kaupungin luontoselvityksessä on tähän kehoitettu (Liite F, s. 25). Kartoituksia ei siten olisi kohdennettu rakentamisalueiksi kaavailluille alueille tai esimerkiksi kaava-alueen luoteisosan pohjoispuolella sijaitsevalle alueelle, jossa kasvaa suuria haapoja.

Erityinen ongelma liito-oravan huomioimisen lainmukaisen riittävyuden arvioinnin kannalta on, ettei viimeisimmästä, kaupungin omana työnä vuonna 2023 tehdystä liito-oravaselvityksestä ole lainkaan olemassa raporttia, josta selviäisi kartoitusalue ja -menetelmät, havainnoinnin tarkempi ajankohta tai tehtyjen liito-oravan papanahavaintojen laatu (papanoiden ja papanapuiden lukumäärä, pesä- ja levähdyspaikat).

Kaavaselvityksessä (Liite C, s. 10) kartoituksen kerrottiin kohdistuneen “alueille, jotka puuston ja muun luonnonympäristön näkökulmasta ovat soveliaita liito-oravan elinpiireiksi”, mutta ei sitä tehtiinkö rajaukset esimerkiksi aiempien (puutteellisten) tarkastelujen pohjalta vai maastossa tämänhetkistä luonnon tilaa tarkastellen. Tämän v. 2023 kartoituksen tuloksena on asemakaava-aineistossa esitetty ainoastaan karttakuvan (Liite C, sivu 10) viisi pienialaista rasteroitua liito-oravahavaintojen aluetta sekä tieto, ettei kartoituksessa koillisosan “papanapuiden keskittymän”

Asemakaava- ja asemakaavan muutosehdotus, Pieni Neulamäki II

Kaupunginvaltuusto 14.04.2025 § 23

796/10.02.03/2022.

lisäksi havaittu yhtään pesäpuuta. Parin papanapuun kerrotaan myös löytyneen kaava-alueen lounaisrinteestä sekä useita puita kaava-alueen ulkopuolelta.

Luonnonsuojelulain (LSL) 78 § mukaan erityisesti suojellun lajin lisääntymis- tai levähdyspaikkaa (LLP) ei saa hävittää tai heikentää. EU:n luontodirektiivin liitteen IV (a) lajeihin kuuluvan liito-oravan osalta tämä velvoite tarkoittaa, että lajin elinympäristöt, kuten lisääntymis- ja levähdyspaikat on selvitettävä ja turvattava. Elinympäristön selvityksessä on tarkasteltava myös lajin liikkumisen kannalta tärkeitä siirtymisreittejä ja populaation yhteyksiä riittävän laajasti, ei vain suunnittelualueella tehtyjä havaintoja lajin esiintymisestä.

Vuoden 2023 liito-oravaselvitys ei ilmeisesti tuottanut kaavan vaikutusarviointiin tietoa suunnittelualueen eri puolilla tehtyjen havaintojen ekologisesta merkityksestä (esim. havaitun liito-oravareviirin ydinalueesta, reviiriin mahdollisesti kuuluvista lisääntymispaikoista tai oliko kyseessä esim. nuoren koiraan reviiri). Liito-oravareviirien kokoa, vakituisuutta, LLP:a ja yhteyksiä muihin populaation reviireihin koskeva tieto olisi ollut välttämätöntä luotettavan ekologisen merkityksen arvioinnin kannalta.

Luonnonsuojelun asiantuntijaviranomainen (Pohjois-Savon ELY-keskus) arvioi kaavan luonnosvaiheen lausunnossaan (Liite D, s. 8), että "rakennettava alue ulottuu liian lähelle liito-oravaesiintymää ja toteutuessaan todennäköisesti heikentää liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkaa tai hävittää sen". Rakentamisalueen raja ei tämän jälkeen ole muuttunut. Jos kaavaratkaisun pohjana on jonkinlainen kokonaistarkastelu rakentamisen vaikutuksista EU-direktiivin suojelemaan liito-oravaan ja tämän perusteella on arvioitu, ettei rakentaminen hyvin lähelle olevaa liito-oravareviiriä heikennä tämän LLP:a, tämä ei ole luettavissa kaavan aineistosta.

Kaavatyötä varten tehdyn vuoden 2023 kartoituksen jälkeen liito-oravahavaintoja (papanoituja puita) on kaava-alueen koillisosassa tehty sekä vuoden 2024 vapaaehtoisten kartoituksessa (liite G) että edelleen keväällä 2025. Havaintoja on asemakaava-alueella sekä samasta koillisosan rinteestä kuin kaupungin 2023 kartoituksessa, että vanhempien havaintojen (ainakin vuoden 2010 kartoitus, liite I) alueelta. Nämä havainnot vahvistavat, ettei vuoden 2023 havainnoissa ollut kyse satunnaisesta asukkaasta, vaan elinympäristö on pysyvämmän asuttu.

Asemakaavaselostuksen Vaikutukset luontoon ja luonnonympäristöön -osiossa (Liite C, luku 5.4.4., s. 40) todetaan kaava-ehdotuksen olevan laadittu siten, että liito-oravan elinpiirit jäävät rakentamisen ulkopuolelle. Koska liito-oravan esiintymisestä ja elinympäristöistä tehdyissä selvityksissä ja niiden raportoimisessa PN II -kaavatyön yhteydessä on merkittäviä puutteita, kaavaan jää kuitenkin huomattava epävarmuus siitä, onko luonnonsuojelulain 78 §:ää noudatettu. Jos kaavan mukainen rakentaminen hävittäisi tai heikentäisi liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikkoja, kaava on lainvastainen. Ilman riittäviä selvityksiä ei voida varmistua lain noudattamisesta.

Johtopäätös:

PN II -asemakaava ei perustu HL 31 § ja AKL 9 § edellyttämiin riittäviin selvityksiin ja vaikutusten arviointeihin myöskään liito-oravan osalta. Viranomaisen (ELY-keskus) antama asiantuntijalausunto osoittaa, että asemakaavaratkaisu ei noudata luonnonsuojelulain (LSL) 78 § eikä kaupunki ole riittävästi reagoinut tähän vakavaan huomioon kaavatyössä rakentamisrajauksia muuttamalla.

Asemakaava- ja asemakaavan muutosehdotus, Pieni Neulamäki II

Kaupunginvaltuusto 14.04.2025 § 23

796/10.02.03/2022.

7.1.4. Luonnonsuojelulain suojeleman linnuston puutteellinen kartoitus

Lintulajeista on EU:n lintudirektiivillä Suomessa suojeltu kaikki, ja niitä koskevat siten luonnonsuojelulain 8 luvun suojelu- ja rauhoitussäännökset, myös rakennustoiminnassa. Kaavoituksen yhteydessä linnusto on selvittävä kattavasti ja ajantasaisesti kaavoituksen yhteydessä, jotta LSL:n ja lintudirektiivin takaama suojelu voi toteutua. Hallinto-oikeuden tulee arvioida, onko Kuopion kaupunki asianmukaisesti selvittänyt PN II -kaava-alueen linnuston ja arvioinut kaavan vaikutuksia niiden elinympäristöihin LSL ja HL 31 §, AKL 9 § mukaisesti, ottaen huomioon alueen tunnetun arvokkaan linnuston ja lajien uhanalaisuusluokitukset.

PN II alueelta ja lähiympäristöstä ei ole tarkempia linnustoselvityksiä (Lintuyhdistys Kuikalta saatu tieto) ja osayleiskaavaa varten tehdyt osittaisten linnustokartoitusten ja muuton seurannan tiedot ovat kadonneet (Kuopion yleiskaavoituksesta 12.5.2025 saatu sähköposti). Alueen kuitenkin tiedetään tarjoavan elinympäristöjä vaateliaille vanhojen metsien ja lehtojen lajeille. Näkemyksemme mukaan puutteelliset selvitykset ovat estäneet luotettavan arvion kaavan toteuttamisen vaikutuksista lintulajiston elinmahdollisuuksiin LSL:n tarkoittamalla tavalla.

Aiempien osayleiskaavan luontoselvitysten lisähuomiona on mainittu tiedot huuhkajan ja kanahaukan (Liite H, s. 5) sekä pohjantikan, palokärjen ja metson (Liite K, s.2) elinpiireistä alueella.

Maastokäynneillä PN II alueella on vuosina 2022-2025 useaan otteeseen tavattu merkkejä vaarantuneksi luokitellusta pyystä (VU), joka havaintojen mukaan pesii alueella ja elää ympäri vuoden samalla reviirillä. Vapaaehtoisten suorittamalla maastokäynnillä PN II asemakaava-alueella toukokuussa 2024 havaittiin eri puolin aluetta runsaasti pyyn ulostetta. Maastokäynnin yhteydessä noin muutaman metrin päästä PN II tulevan rakennusalueen rajaa, arviolta kuvion 34 alueelta, tavattiin myös pesivä pyy. (liite G, s. 2, tarkemmat koordinaatit havainnoista pyydettyäessä) Maastokäynnin havaintojen mukaiset pyyn elinpiirin alueet jäisivät rakennetun alueen alle arviolta kuvion 31, kuvion 21.5 sekä kuvion 34 tai 44.1 alueilla. Myös keväällä 2025 useilla eri retkillä maaliskuusta toukokuussa PN II alueella havaittiin pyyn ulosteita mm. läntisen mäenselänteen lehtomaisen kankaan (kuvio 36) alueella. Pyyn esiintyminen ja havainnot on mainittu kaavaselostuksessa, mutta minkäänlaista arviota vaikutuksesta lajin elinmahdollisuuksiin tai toimenpiteitä tämän turvaamiseksi ei ole esitetty. Pyyn elinympäristöä mitä luultavimmin jo heikennetty kaavatyön aikana tehtyjen valmistelevien hakkuiden myötä.

Keväällä 2025 maastoretkillä PN II alueella havaittuja vanhojen metsien lajeja ovat erittäin uhanalaiset huuhkaja (EN) ja hömötiainen (EN) sekä puukiipijä ja palokärki. Erittäin uhanalainen huuhkaja (*Bubo bubo*) on mainittu tärkeänä lajina viereisten Natura-alueiden tiedoissa (FI0600002 alueen tietolomake s. 5) ja se on myös Suomen erityisvastuulaji samoin kuin edellä mainituista pohjantikka ja metso. Näiden populaatiosta merkittävä osa lisääntyy Suomessa. Uhanalaisten lajien turvaaminen on kaavoituksessa otettava huomioon LSL 76 §:n velvoittamana.

PN II aluetta ympäröivällä laajemmalla Pienen Neulamäen alueella on yksityishenkilöiden toimesta tehty useita petolintuhavaintoja, jotka myös korostavat laajan metsäalueen arvoa linnustolle. Muun muassa mehiläishaukka (EN) (sulka ja syömisjälkiä, tarkemmat koordinaatit pyydettyäessä) elokuussa 2024, useina vuosina havaittu lapinpöllö, ampuhaukka ja varpushaukka.

Asemakaava- ja asemakaavan muutosehdotus, Pieni Neulamäki II

Kaupunginvaltuusto 14.04.2025 § 23

796/10.02.03/2022.

Johtopäätös:

PN II -asemakaava tulee kumota riittämättömien ja puuttuvien linnustoselvitysten vuoksi HL 31 §, AKL 9 § ja 54 §, LSL 8 luvun sekä 76 § vastaisena. Linnustoselvitysten puutteellisuus on estänyt riittävän vaikutusarvioinnin PN II alueella ja siten lainmukaisen kaavapäätöksen tekemisen vedoten uuden luonnonsuojelulain (9/2023) periaatteisiin ja 7 §:n mukaiseen varovaisuusperiaatteeseen.

7.1.5. Matelijoiden ja sammakkoeläimien puutteellinen selvitys

Hallinto-oikeuden on arvioitava, onko Kuopion kaupunki asianmukaisesti selvittänyt PN II -kaava-alueen matelija- ja sammakkoeläinlajiston, mukaan lukien EU:n luontodirektiivin suojeleman viitasammakon, ja arvioinut kaavan vaikutuksia näihin lajeihin.

Matelijoita tai sammakkoeläimiä, kuten EU-direktiivin suojelemaa viitasammakkoa, ei tietojemme mukaan PN II -asemakaavatyössä ole selvitetty, vaikka Pienen Neulamäen metsäalueella sijaitsee runsaasti pienvesiä, kuten aivan kaavan rakennusalueen tuntumassa sijaitseva noro. Viitaten HL 31.1 §, AKL 9 § ja AKL 54 § sekä LSL nämä lajit olisi kaavatyössä pitänyt selvittää.

7.2. Asemakaavan haitalliset vaikutukset luontoarvoihin

7.2.1. Uhanalaisten luontotyyppien jääminen rakentamisen alle ja reunavaikutus

Hallinto-oikeuden tulee arvioida, onko Kuopion kaupunki riittävästi huomioinut ja selvittänyt kaavan suorat ja välilliset vaikutukset uhanalaisiin luontotyypeihin ja lajeihin sekä varmistanut, ettei kaava-alueen rakentaminen heikennä lain vastaisesti luontoarvoja, mukaan lukien reunavaikutukset. Arviointiperusteina tässä HL 31 § ja AKL 9 § mukainen selvitysvastavuus, AKL 54 § mukainen luontoarvojen vaaliminen, LSL 1 § :n tavoitteet ja 7 §:n varovaisuusperiaate, 76 § uhanalaisten lajien huomioon ottaminen sekä 78 § tiukkaa suojelua edellyttävien lajien LLP:n suojelu.

PN II -asemakaavassa osin rakentamisen alle jäisi arvokkaita luontotyypejä ja luontoarvojen perusteella säästettäviin alueisiin kohdistuisi mahdollisia reunavaikutuksia, joita ei kaavatyössä ole riittävästi huomioitu. PN II -asemakaava on valittajan näkemyksen mukaan myös näiltä osin ristiriidassa AKL, LSL ja hyvän kaavoituskäytännön kanssa.

Vaikka kaava-aineiston mukaan luontoarvoiltaan merkittävimmät alueet on rajattu rakentamisen ulkopuolelle, suunniteltu rakennusalue todellisuudessa tuhoaisi edelleen kaavan toteutuessa kahden uhanalaisen, vaarantuneeksi luokitellun luontotyyppien alueita: länsiosassa suuren osan ikkäästä kalliomänniköstä (varttunut havupuuvaltainen tuore kangas) ja louhikosta (kuvio 11) sekä itäpuolella keskiväyteen lehdon suurelta osin (kuvio 44.1). Jälkimmäisen luontoarvoja on tuhottu jo kaavaprosessin aikana toteutetuissa hakkuissa, samoin kuin kokonaan jo hakatun tuoreen lehdon (kuvio 42).

ELY-keskuksen lausunto PN II -asemakaavasta (Liite E, s. 3) toteaa, että kaava-alueen tontit rajautuvat suoraan valtiolle luonnonsuojelutarkoituksiin hankittuun alueeseen ja on syytä varmistaa,

Asemakaava- ja asemakaavan muutosehdotus, Pieni Neulamäki II

Kaupunginvaltuusto 14.04.2025 § 23

796/10.02.03/2022.

että kaavaratkaisu ei missään vaiheessa vaikuta eikä heikennä tämän alueen luonto- tai maisemiarvoja. Lausunto toteaa selkeästi, että kalliomännikkö ja siihen liittyvä lohkareikkoalue on syytä jättää kokonaan rakentamisen ulkopuolelle. Vanhapuustoiset kalliomänniköt ovat Pohjois-Savossa harvinaisia ja alueella on myös huomattavaa maisemallista arvoa. Alueelta on löytynyt silmälläpidettävää palosuomujäkälää vuonna 2024. Asiantuntijalausunnon perusteella alue on siis sekä ekologisesti että maisemallisesti merkittävä, joten lausunnon ohittaminen vaarantaa AKL 54 §:n sisältövaatimusten mukaisen luonnonarvojen vaalimisen ja rakentamispäätös on siis sekä luonnonsuojelulain että hyvän kaavoituskäytännön vastaista.

Kaavaehdotuksessa ei kuitenkaan kunnioiteta edes aiemmin osoitettua suojelualuevarausta, vaan ”korttelin reuna osuu kapealti yleiskaavan SL-alueen päälle”. Asemakaavoituksen vastineessa 27.2.2025 (Liite E, s. 3) todetaan, että osa puustoltaan arvokkaasta kalliomänniköstä ja louhikosta kaava-alueen länsiosassa jää rakentamisen alle, samoin jonkin verran tuoretta keskiravinteista lehtoa kaava-alueen itäosassa.

Suunnittelualueelta löytyi kaupungin luontokartoituksessa vuonna 2022 silmälläpidettäväksi luokitellut lajit raidankeuhkojäkälä ja ahokissankäpälä (Liite C, s. 8). Molempien lajien kaikki löydetty esiintymät jäisivät suunniteltujen korttelialueiden alle (Luontoselvityksen liite 2). Alueen eteläosan varttuneelta tuoreen kankaan kuviolta tehtiin lisäksi kesällä 2024 yksityisen osallisen toimesta havaintoja erittäin uhanalaisesta lahokaviosammalesta. Tämä havainto on vaikuttanut siihen, että kaavaratkaisussa kortteleiden 26 ja 28 väliin on jätetty lähivirkistysaluetta (Liite C, s. 40-41), mutta tapaus osoittaa selkeästi riittävien resurssien tarpeen kaavatyön luontoselvityksissä.

Ympäristönsuojelupalvelut toteaa lausunnossaan (liite D, s. 5), että tonttien rajautuminen suojelualueeseen ilman suojavyöhykettä vaarantaa merkittävästi suojeltua luontoa ja sen tilaa, sillä tonttien puolelta SL-alueelle kulkeutuvaksi on odotettavissa mm. roskia, lumikuormia ja hiekoitushiekkaa. Myös ELY-keskus toteaa, että suoraan valtiolle luonnonsuojelutarkoituksiin hankittuun alueeseen rajautuvien tonttien rakentamisaikaiset vaikutukset todennäköisesti heikentävät luontoarvoja. Kuopion kaupungin Ympäristönsuojelupalvelun luontoselvitys (2022) toteaa lisäksi, että rakentamisen sijoittuminen kosteiden runsasravinteisten lehtokuvioiden (61 ja 71) viereen muuttaisi todennäköisesti niiden ravinne- ja vesitaloutta (Liite F, s. 25).

Reunavaikutukset ovat kaava-alueen rakentamisen ja käytön aiheuttamia epäsuoria haittoja viereisille luonnonsuojelualueille. Nämä vaikutukset voivat heikentää suojelualueen luonnonarvoja, vaikka suoraa rakentamista ei tapahtuisi suojelualueen sisällä. Luonnonsuojelulain 1 §:n mukaan lain tavoitteena on turvata luonnon monimuotoisuus, ja 7 §:n varovaisuusperiaate edellyttää huomion kiinnittämistä luonnon monimuotoisuuden merkittävän vähenemisen uhkaan, vaikka siitä ei olisi varmistettua tieteellistä tietoa. Tämä koskee myös välillisiä vaikutuksia. LSL 9/2023 määrittelee ”luontovahingon” ”merkittäväksi, mitattavissa olevaksi suoraksi tai välilliseksi haitalliseksi vaikutukseksi”. Rakentamisen aiheuttamat reunavaikutukset (esimerkiksi muutokset pienilmastossa, valo-olosuhteissa, lumikuormat, pöly, melu, vesitalouden muutokset) voisivat kuulua välillisten haitallisten vaikutusten luokkaan. Tämä tarjoaa perustan väittää, että kaavasuunnitelma aiheuttaa luontovahinkoa reunavaikutustensa kautta, vaikka suoraa tunkeutumista suojelualueelle ei tapahtuisi.

Luontodirektiivin tiukasti suojeltujen lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja (LLP) ei saa heikentää. Reunavaikutus voi olla LLP:n välillinen heikennys. Asemakaavassa lakisääteiset säästettävät luontotyypit (noro, lehtokorvet) ja tiedossa olevat liito-oravan elinympäristöt on rajattu rakentamisen

Asemakaava- ja asemakaavan muutosehdotus, Pieni Neulamäki II

Kaupunginvaltuusto 14.04.2025 § 23

796/10.02.03/2022.

ulkopuolelle, mutta niiden lähelle tuleva rakentaminen voi vaarantaa säästettävien luontoalueiden vesitalouden ja pienilmaston sekä liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja, samoin kuin mahdollisia kartoittamattomia lepakoiden alueita.

Reunavaikutukset, kuten valosaasteen lisääntyminen, pienilmaston muutokset, melu, pöly ja roskaantuminen, olisivat erityisen haitallisia tässä tapauksessa, koska ne kohdistuisivat arvokkaihin ja herkkiin elinympäristöihin sekä suoraan viereiseen valtiolle luonnonsuojelutarkoituksiin hankittuun alueeseen.

Johtopäätös:

PN II -asemakaava tulee kumota AKL 9 § mukaisten selvitysvelvoitteiden ja vaikutusten arviointien ja 54 § sisältövaatimuksien, sekä LSL 1 §:n yleisten tavoitteiden (luonnon monimuotoisuuden turvaaminen), 7 §:n varovaisuusperiaatteen ja 76 §:n sekä 78 §:n vastaisena.

7.2.2. Noron luonnontilan vaarantuminen

Hallinto-oikeuden tulee arvioida, onko Kuopion kaupunki asianmukaisesti selvittänyt ja arvioinut kaavan vaikutukset noron vesitalouteen ja luonnontilaan, sekä onko kaavaratkaisu ristiriidassa näiden lakisääteisten vaatimusten kanssa viitaten AKL 9 § ja 54 § sekä Vesilain 2 luku 11 §, jonka mukaan muualla kuin Lapin maakunnassa sijaitsevan noron luonnontilan vaarantaminen on kielletty.

ELY-keskuksen lausunnossa PN II -asemakaavasta (liite E, s. 3) todetaan, että kaavan vaikutusten arviointia on syytä selvittää arvokkaan kostean lehto-korpikokonaisuuden ja alueen läpi kulkevan noron osalta. Kaavaselostuksessa tulee esittää perusteet vesitaloudessa tapahtuville muutoksille rakentamisen seurauksena, mm. muutokset veden määrässä ja kulkusuunnassa sekä valuma-alueetarkastelu. Kyse on yhdestä kaava-alueen arvokkaimmista luontokohteista, jonka vesitalouden ja pienilmaston säilyminen tulee varmistaa.

Asemakaavoituksen vastineessa (liite E, s. 3) todetaan, että kostea lehto-korpialue ja sen läpi kulkeva noro on huomioitu kaavaratkaisussa – kuitenkin kerrotaan, että rakentamisella tulee olemaan tiettyjä vaikutuksia alueeseen: kun tällä hetkellä noro saa vetensä ympäröiviltä metsäalueilta, kaavan toteutumisen jälkeen osa sen vedestä tulee hulevesijärjestelmän kautta teollisuustonteilta. Asemakaavoituksen vastineen mukaan alueelle suunniteltujen määrällisten ja laadullisten hulevesiratkaisujen myötä noron ja sen ympäristön vesitasapaino ja ympäristö säilyvät lähellä luonnontilaista.

Hulevesiratkaisut, joissa "osa sen (noron) vedestä tulee hulevesijärjestelmän kautta", ovat omiaan vaarantamaan noron luonnontilan, vesi- ja ravinnetalouden, koska hulevesien mukana voi kulkeutua mm. epäpuhtauksia, ravinteita ja haitallisia aineita, jotka muuttavat noron veden laatua ja ekologista

Asemakaava- ja asemakaavan muutosehdotus, Pieni Neulamäki II

Kaupunginvaltuusto 14.04.2025 § 23

796/10.02.03/2022.

tasapainoa. Muutokset virtaaman määrässä tai veden laadussa voivat vaikuttaa haitallisesti noron ekosysteemiin ja sitä ympäröivän kostean metsäalueen pienilmastoon. Kaavoituksen vastineen toteamus "lähellä luonnontilaista" ei ole riittävä, sillä laki kieltää nimenomaan luonnontilan vaarantamisen, ei pelkkää merkittävää heikentämistä. "Lähellä luonnontilaista" ei tarkoita luonnontilaista.

Epäselväksi asemakaavan aineiston perusteella jää, onko kaava Ympäristönsuojelulain (527/2014) vastainen. Lain tarkoitus on mm. ehkäistä ympäristön pilaantumista ja sen vaaraa, ehkäistä ja vähentää päästöjä sekä poistaa pilaantumisesta aiheutuvia haittoja ja torjua ympäristövahinkoja; turvata terveellinen ja viihtyisä sekä luonnontaloudellisesti kestävä ja monimuotoinen ympäristö, tehostaa ympäristöä pilaavan toiminnan vaikutusten arviointia ja huomioon ottamista kokonaisuutena; sekä parantaa kansalaisten mahdollisuuksia vaikuttaa ympäristöä koskevaan päätöksentekoon.

Johtopäätös:

Jos noron luonnontila vaarantuu, kaavassa ei ole riittävästi vaalittu luonnonarvoja ja ekologista kestävyttä, kuten AKL edellyttää. Noro on ELY-keskuksen lausunnon mukaan alueen arvokkaimpia luontokohteita, ja sen luonnontilan vaarantuminen on ristiriidassa näiden vaatimusten kanssa sekä Vesilain 2 luku 11 § vastainen.

7.3. Vaikutukset maisema- ja virkitysarvoihin

Hallinto-oikeuden tulee arvioida, onko Kuopion kaupunki riittävästi selvittänyt ja arvioinut PN II -kaavan suorat ja välilliset vaikutukset alueen omiin sekä lähiympäristön maisema-, virkistys- ja kulttuurihistoriallisiin arvoihin, ja onko kaavaratkaisu lainvastaisesti hävittämässä tai heikentämässä näitä arvoja.

Valittajan näkemyksen mukaan PN II hävittää luonnonympäristön erityisiä maisema- ja virkistysarvoja AKL 54 § vastaisesti sekä kaava-alueella että lähiympäristössä. Kaavan vaikutusarvioissa maisemavaikutuksia ei ole esitetty lähialueiden luonto- ja virkistysarvojen heikkenemisen näkökulmasta. Vastapäisen Haminavuoren Natura-alueen suojeluperusteissa on nostettu esiin huomattavat maisemalliset arvot ja kulttuurihistoriallinen merkitys, joita PN II LSL 34 §:n vastaisesti heikentää. AKL 9§ mukaan selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia.

PN II alueen läntisen mäen selänteen merkittävät maisemalliset arvot on tunnustettu kaavaselostuksessa (Liite C, s. 9). ELY-keskus on lausunnoissaan sekä kaavan luonnos- että ehdotusvaiheessa painottanut että kalliomännikkö ja siihen liittyvä lohkariekkalue (kuviot 11 ja 21.1) on syytä jättää kokonaan rakentamisen ulkopuolelle ja että kaavaratkaisussa on varmistettava, ettei se heikennä tämän alueen luonto- tai maisema-arvoja. Karttaan merkitty lohkariekkö on

Asemakaava- ja asemakaavan muutosehdotus, Pieni Neulamäki II

Kaupunginvaltuusto 14.04.2025 § 23

796/10.02.03/2022.

määritelty muinaisrantakivikoksi ja siihen kuuluu myös suurempia siirtolohkareita. Tältä mäkialueelta on näkymä kohti Väärälahtea ja sen takana sijaitsevia Haminavuoren selännettä (Natura-alue) sekä Salonsaarta.

Kyseinen varttunut kalliomännikkö on kaavassa kuitenkin osoitettu puoliksi rakennusalueeksi, jonka luoteiskulmassa tontit on suunniteltu tasattavan noin viisi metriä luonnonmaaperää korkeammalle tasolle. Kaavaratkaisu siis ehdottaa PN II alueen maisemallisesti kaikkein arvokkaimpaan kohtaan viiden metrin korkuista louheluiskausta 8 - 17 metrin levyisellä "istutusvyöhykkeellä" ja mahdollistaa näin muodostetulle tontille 16 m korkean teollisuushallin rakentamisen.

Luonnonmuodostumien louhimisesta ja tasoittamisesta johtuvan maisema-arvojen tuhoutumisen lisäksi läntisen selänteen rakentaminen vaikuttaa merkittävästi ja laajasti ympäröivän luonnon virkistys- ja maisema-arvoihin. Alueen muutokset tulevat näkymään Väärälahdelle, vanhan radan pohjan ulkoiluväylää liikkuville sekä vastapäiselle Haminavuoren Natura-alueelle, jolla on myös merkittävää kulttuurihistoriallista merkitystä (ks. kaavaehdotuksen muistutukset Liite E s.15). Kyse on virkistysarvoiltaan merkittävistä, suojaisista alueista. Nykyisellään nämä alueet ovat poikkeuksellisen häiriöttömiä, myös valo- ja melusaasteen osalta.

Haminavuoren Natura-alueen suojeluperusteiden tiivistelmässä mainitaan, että "Haminavuori on Kallaveden Haminalahden ja Väärälahden välissä sijaitseva vanhojen metsien ja kallioalueiden luonnehtima alue, jolla on paikoin hyvin erämainen leima" ja että "Haminavuorella on huomattavia maisemallisia ja virkistyskäyttöön liittyviä arvoja. ...Lisäksi kulttuurihistoriallista merkitystä osana valtakunnallisesti merkittävää kulttuurimaisemakokonaisuutta."

Kaavatyössä on vähätelty maisemavaikutuksia: "Vaikutukset kaukomaisemassa kuten aukot metsän silhuetissa, paikoin näkyvät rakennukset ja valon kajastus ovat kuitenkin mahdollisia." (Liite C, s. 39) sekä asemakaavoituksen vastine muistutukseen (Liite E, sivu 18): "On mahdollista, että Pienen Neulamäen yritysalueen laajennus tulee olemaan havaittavissa korkeammalta Haminavuorelta huolimatta yritysalueen ympäröivän puuston suojasta. Mahdolliset maisemavaikutukset eivät ole merkittäviä ja ovat yleiskaavan mukaisia." Kuitenkin on selvää, että maaperän muokkaminen, rakentaminen ja tonttien valot sekä alueelta kantautuva melu tulevat heikentämään lähialueen luonnonympäristöä lopullisesti.

Epäselväksi jää myös, miten rakentamisen ja teollisuustoimintojen vaikutusta PN II lähiympäristöön on luotettavasti pystytty kaavatyössä arvioimaan, kun asemakaavaselostuksessa esimerkiksi todetaan, että "Pienen Neulamäen yritysalueen liikenteestä ja teollisuustoiminnoista voi aiheutua jonkin verran melua ja päästöjä" (liite C, s. 17) ja "Yritysalueen laajeneminen lisää jonkin verran ympäristön häiriötekijöitä" (liite C, s. 47) – mutta toisaalta kerrotaan, että "Meluselvityksen laatimiselle ei ole nähty tarvetta, koska alueelle ei ole sijoittumassa asumista eikä muita herkkiä toimintoja" (liite C, s. 17).

Johtopäätös:

Maisema- ja virkistysarvojen riittämätön arviointi rikkoo AKL 9 §:n ja 54 §:n sekä LSL 1 § kohta 2:n tavoitteita.

Asemakaava- ja asemakaavan muutosehdotus, Pieni Neulamäki II

Kaupunginvaltuusto 14.04.2025 § 23

796/10.02.03/2022.

7.4. Haitallisen ennakkotapauksen riski

Jos PN II -kaava jää voimaan riittämättömistä luontoselvityksistä ja vaikutusarvioinneista sekä asiantuntijalausuntojen sivuuttamisesta ja niiden aiheuttamista merkittävistä luonnon monimuotoisuusriskeistä ja ympäristövaikutuksista huolimatta, se luo kunnalliseen kaavoituskäytäntöön haitallisen ennakkotapauksen. Se viestittäisi, että ympäristölainsäädäntöä ja asiantuntijoiden suosituksia voidaan jättää huomiotta. Tällöin muut kunnat voivat vedota tähän ratkaisuun välttääkseen oman lainmukaisen selvitysvastavuutensa, mikä heikentää ympäristölainsäädännön ja asiantuntijalausuntojen tehokkuutta sekä yleisön luottamusta kaavoitusprosesseihin.

Tämän vuoksi pyydämme hallinto-oikeutta ottamaan ennakkotapauksen vaaran huomioon ja kumoamaan PN II -kaavan lainvastaisuuden vuoksi, jotta kuntien kaavoitusprosesseissa varmistetaan jatkossakin riittävät luonto- ja ympäristöselvitykset.

Kunnioittavasti,

Allekirjoittaneet

Kuopiossa 26.5.2025

Liitteet

Kaupunginvaltuusto Pöytäkirja 14.04.2025/Pykälä 23:

<https://kuopio.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2025488-3>

- A) Asemakaava- ja asemakaavan muutosehdotus, Pieni Neulamäki II Kaupunginvaltuusto 14.04.2025 § 23
- B) Kuntalain mukainen valitusosoitus (kv) 2025488-3-0.pdf
- C) Pieni Neulamäki II asemakaavaselostus, ehdotus Dnro 796/2022 27.2.2025
- D) Luonnosvaiheen lausunnot ja mielipiteet vastineineen 4.12.2024.
- E) Ehdotusvaiheen lausunnot ja muistutukset vastineineen 27.2.2025.
- F) Pieni Neulamäki luontoselvitys : Kuopion kaupungin Ympäristönsuojelupalvelut 31.7.2022

Asemakaava- ja asemakaavan muutosehdotus, Pieni Neulamäki II

Kaupunginvaltuusto 14.04.2025 § 23

796/10.02.03/2022.

- G) Kohdekuvaus ja raportti maastokaynnista 27.5.24.pdf
- H) Pieni Neulamäki liito-oravaselvitys 24.4.2008 (julkisuuslain nojalla sensuroitu).pdf
- I) Pieni Neulamäki liito-oravaselvitys 28.4.2010 (julkisuuslain nojalla sensuroitu).pdf
- J) Kuopion liito-oravaselvitykset 2011 (julkisuuslain nojalla sensuroitu).pdf
- K) Kääpäinventointiraportti Pieni Neulamäki 31.10.2008.pdf
- L) Pieni Neulamäki luontoselvitys 2008.pdf
- M) Arvio Pieni-Neulamäen viheryhteysverkoston merkityksestä lepakoille 2.11.2008.pdf
- N) Ote Pieni Neulamäki osayleiskaavaselostusesta (asemakaavoituksesta saatu 2.4.2025).png
- O) Pieni Neulamäki II luontoarvolite ja lajihavainnot 4.12.2024.pdf
- P) Pieni Neulamäki luontoselvityksen 2022 Liite 2, uhanalaiset lajihavainnot ja korttelialueet.pdf

— — — — —

Allekirjoitukset

Kuopion Luonnon Ystävien Yhdistys ry.
Y-tunnus 0731742-2

(Yksityishenkilöiden tiedot poistettu)

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu. Allekirjoitustiedot viimeisellä/seuraavalla sivulla.

Asemakaava- ja asemakaavan muutosehdotus, Pieni Neulamäki II
Kaupunginvaltuusto 14.04.2025 § 23
796/10.02.03/2022.